

Kameraövervakning

Datainspektionen informerar

Kameraövervakning

Kameraövervakningslagens syfte är att se till så att kameraövervakning kan användas där så behövs samtidigt som enskilda människor skyddas mot otillbörliga intrång i den personliga integriteten. Som ett allmänt krav för kameraövervakning av alla typer av platser gäller att övervakningen ska bedrivas lagligt, enligt god sed och med hänsyn till enskildas personliga integritet.

För att kameraövervakning ska vara tillåten måste det så kallade övervakningsintresset, som till exempel kan vara att förebygga, utreda och avslöja brott, förhindra olyckor eller något annat jämförligt ändamål, väga tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Det kallas för överviktsprincipen.

I den här broschyren får du veta vad som gäller för kameraövervakning av olika platser.

BAKGRUND

Den nya kameraövervakningslagen

Kameraövervakningslagen innehåller en ny samlad reglering av kameraövervakning, oavsett om allmänheten har tillträde till den övervakade platsen eller inte. Det innebär att alla regler om kameraövervakning från och med den 1 juli 2013 finns samlade i en och samma lag. Till den nya kameraövervakningslagen hör en förordning, kameraövervakningsförordningen. Lagen trädde i kraft den 1 juli 2013 och gäller istället för personuppgiftslagen. Lagen ersätter också lagen om allmän kameraövervakning (LAK).

Kameraövervakning

Pris 53 kr inklusive moms.

Illustrationer Oscar Alarik.

Reviderad i november 2014. Det kan finnas en senare version av den här broschyren i pdf-format på www.datainspektionen.se.

Tryckt hos Ineko, december 2014 på Arctic Volume White.

Miljömärkt trycksak 341 077. IISSN 1100-3308.

Innehåll

Utrustning som omfattas av kameraövervakningslagen	4
Vad gäller för platser dit allmänheten har tillträde?	4
Vad gäller för platser dit allmänheten inte har tillträde?	7
Samtycke	8
Överviktsprincipen	9
Enskildas rättigheter	9
Tillgång till och skydd av bild- och ljudmaterial	11
Bevarande och förstöring av bild- och ljudmaterial	12
Tystnadsplikt och utlämnande av material från kameraövervakning	13
Tillsyn	13
Datainspektionens rätt att överklaga vissa beslut	14
När gäller inte kameraövervakningslagen?	14
Vill du ha mer information om kameraövervakning?	15

Utrustning som omfattas av kameraövervakningslagen

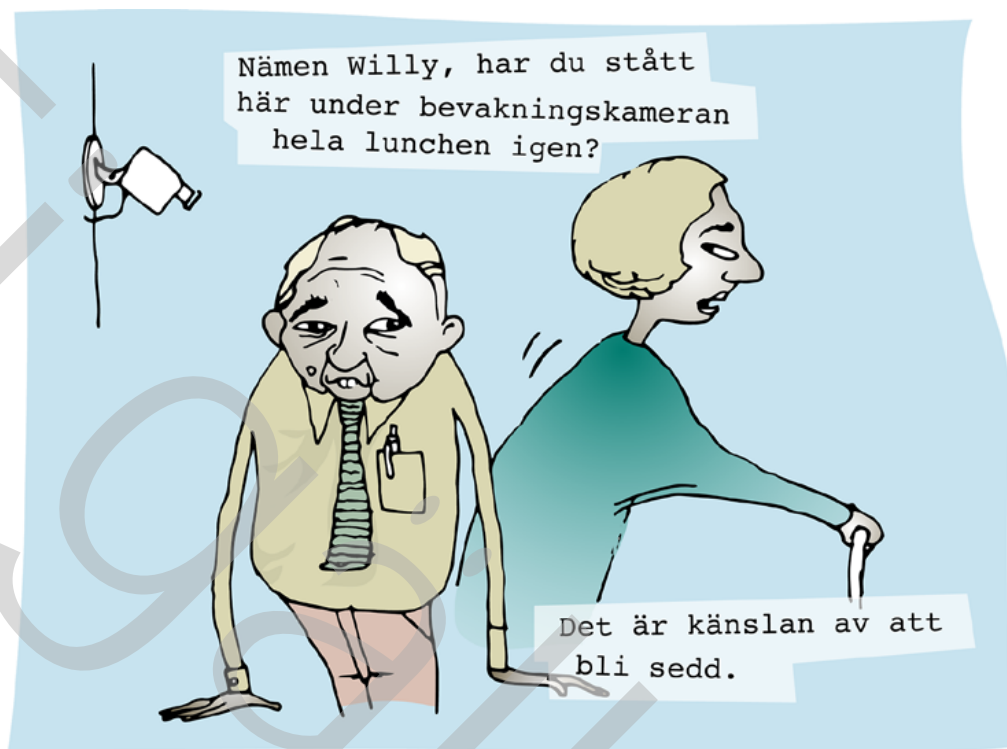
Med övervakningskameror menas TV-kameror, andra optisk-elektroniska instrument och därmed jämförbara utrustningar som är uppsatta så att de, utan att kunna manövreras på platsen, kan användas för personövervakning. Med övervakningskameror avses också separata tekniska anordningar för avlyssning eller upptagning av ljud som används tillsammans med bland annat TV-kameror för personövervakning.

Med uppsatt menas att placeringen av kameran ska ha en viss varaktighet. Utan att manövreras på platsen betyder att handhållna kameror inte omfattas av lagen. Med personövervakning menas att personer kan identifieras genom övervakningen. Det kan ske om hela personen eller personens ansikte syns tydligt. Utmärkande klädsel, speciella kroppsrörelser eller särskild kroppsbyggnad kan också möjliggöra identifiering. Även värmekameror och liknande utrustning kan möjliggöra personövervakning om enskilda kan identifieras av de bilder som kamerorna genererar.

I kameraövervakningslagen förklaras också begrepp som övervakningsutrustning, övrig övervakningsutrustning, samtycke och personuppgifter.

Vad gäller för platser dit allmänheten har tillträde?

Landets länsstyrelser prövar tillståndsansökningar och registrerar anmälningar om kameraövervakning, samt utövar operativ tillsyn när kameraövervakning bedrivs beträffande platser dit allmänheten har tillträde.

Ett tillstånd ska baseras på en bedömning enligt överviktsprincipen. Den som vill bedriva kameraövervakning ska i sin ansökan till länsstyrelsen redogöra för de omständigheter som är av betydelse för prövningen.

Ett viktigt inslag i tillämpningen av överviktsprincipen är att kameraövervakning normalt inte ska ses som ett förstahandsalternativ för att nå ett visst syfte. Därför ska det undersökas om andra, mindre ingripande åtgärder än kameraövervakning kan användas. Exempel på mindre ingripande åtgärder är anpassning av belysning och omgivning, vuxennärvaro eller väktarbevakning. Det är också viktigt att kunna visa på ett behov av kameraövervakning, till exempel att en plats är särskilt brottsutsatt. En sådan utredning kan bestå i dokumentation av händelser, brottsanmälningar och andra relevanta uppgifter som ges in till länsstyrelsen. Dokumentationen bör också innefatta alternativ till kameraövervakning som

har prövats men inte gett önskade resultat. Det är den som ansöker om tillstånd till kameraövervakning som ska visa att förutsättningarna för kameraövervakning finns.

Om länsstyrelsen ger tillstånd till kameraövervakning ska den förena beslutet med villkor om hur kameraövervakningen får anordnas. Det kan till exempel handla om

- ändamålet med övervakningen
- vilken utrustning som får användas
- vilket område som får övervakas
- vad som ska gälla för upplysning om övervakningen (skyltning)
- upptagning, användning, bevarande eller annan behandling av bilder
- upptagning av ljud
- annat som är av betydelse för integritetsskyddet vid övervakningen.

Lagen innehåller ett antal undantag från när man behöver söka tillstånd för kameraövervakning. Undantagen rör bland annat viss kameraövervakning i trafiken, polisens automatiska hastighetsövervakning, samt övervakning av skyddsobjekt och kasinon.

I vissa fall räcker det med att den som vill kameraövervaka gör en anmälan om detta till länsstyrelsen, som registrerar anmälan. Till exempel får alla allmänna utrymmen i en butik kameraövervakas efter att en anmälan har gjorts, under förutsättning att övervakningen sker i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott. Kameraövervakning efter anmälan får även ske beträffande uttagsautomater, i tunnelbanan (vagnar och stationer) och parkeringshus (dock ej utomhusparkeringar), samt i banklokaler, postkontor och lokaler hos kreditmarknadsbolag. Om kameraövervakningen även ska omfatta avlyssning eller upptagning av ljud måste man dock ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen i de allra flesta fall.

Vad gäller för platser dit allmänheten inte har tillträde?

Kameraövervakningslagen ställer krav på ett rättsligt stöd för kameraövervakning som platser dit allmänheten inte har tillträde. Det krävs dock inte något tillstånd eller anmälan för kameraövervakning av sådana platser utan den som bedriver kameraövervakningen ansvarar istället för att övervakningen är laglig. Länsstyrelserna hanterar inte frågor om sådan kameraövervakning som avser platser dit allmänheten inte har tillträde.

Kameraövervakning av platser dit allmänheten inte har tillträde kan ske på två grunder. Den ena är efter samtycke från den som ska övervakas och den andra är efter en tillämpning av överviktsprincipen. En tillämpning av överviktsprincipen är det som oftast blir aktuellt. Följande förutsättningar måste också vara uppfyllda, oavsett om kameraövervakningen sker efter samtycke eller enligt överviktsprincipen:

- att övervakningen endast sker för särskilda och berättigade ändamål,
- att ändamålen med övervakningen dokumenteras, och
- att övervakningen inte sker i större omfattning än vad som behövs för att tillgodose ändamålen med övervakningen.

FAKTA

Kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde

- 22 §** Kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde får bedrivas om den som ska övervakas har samtyckt till övervakningen. Den övervakade har rätt att när som helst återkalla samtycket. Ytterligare övervakning av honom eller henne får därefter inte ske.
- 23 §** Kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde får bedrivas utan samtycke om
1. övervakningen behövs för att förebygga, avslöja eller utreda brott, förhindra olyckor eller andra berättigade ändamål, och
 2. övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad, med särskilt beaktande av hur övervakningen ska utföras, om teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet används och vilket område som ska övervakas.
- 24 §** Den som bedriver kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde ska se till att
1. övervakningen sker endast för särskilda och berättigade ändamål,
 2. ändamålen med övervakningen dokumenteras, och
 3. övervakningen inte sker i större omfattning än vad som behövs för att tillgodose ändamålen med övervakningen.

Samtycke

Den som tänker bedriva kameraövervakning kan inhämta den övervakades samtycke till övervakningen. Ett samtycke ska vara informerat, vara lämnat på frivillig basis och kan när som helst återkallas av den enskilde. Informationen om kameraövervakningen bör avse uppgifter om vem som ska bedriva övervakningen, ändamålen med övervakningen samt om ljud kan avlyssnas eller tas upp. Observera att ett lämnat samtycke är individuellt och således endast berättigar till övervakning av den person som har lämnat samtycket. När det gäller kameraövervakning av anställda är svårt att åstadkomma ett giltigt samtycke. Det beror på att den anställde oftast befinner sig i ett beroendeförhållande till arbets-

givaren. Eftersom ett giltigt samtycke kräver frivillighet och kan återkallas när som helst måste det finnas en reell möjlighet att inte samtycka till kameraövervakning.

Överviktsprincipen

Utan samtycke får kameraövervakning bedrivas om övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad (överviktsprincipen). Lagen fäster vikt vid hur övervakningen ska utföras, om den som bedriver övervakningen använder teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet och vilket område som övervakas.

Som nämnts tidigare när det gäller kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde, innebär en tillämpning av överviktsprincipen att kameraövervakning normalt inte ska ses som ett förstahandsalternativ för att nå ett visst syfte. Därför ska det undersökas om andra, mindre ingripande åtgärder än kameraövervakning kan användas. Exempel på sådana åtgärder är anpassning av belysning och omgivning, vuxennärvaro eller väktarbevakning. Det är också viktigt att kunna visa på ett behov av kameraövervakning, till exempel att en plats är särskilt brottsutsatt. En sådan utredning kan bestå i dokumentation av incidenter, brottsanmälningar och andra uppgifter. Dokumentationen bör också innefatta alternativ till kameraövervakning som har prövats men inte gett önskat resultat.

Enskildas rättigheter

Enskilda (de som träffas av övervakning) har rätt att få information om kameraövervakningen genom att den som bedriver övervakningen självmant upplyser om detta, vanligen genom tydlig skyltning. Särskild upplysning ska lämnas i de fall avlyssning eller upptagning av ljud sker i samband med övervakningen. Reglerna om upplysning gäller alla former av kameraövervakning och hur den ska se ut bestäms i de villkor som

länsstyrelsen beslutar om i sin tillståndsprövning beträffande kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde. I vissa speciella fall av kameraövervakning behöver upplysning inte lämnas. I andra fall får länsstyrelsen, om det finns synnerliga skäl, besluta om undantag från skyldigheten att upplysa. Sådana undantag kan däremot inte förekomma när ljud ska avlyssnas eller tas upp.

Den som bedriver kameraövervakning ska lämna upplysning om ändamålen med övervakningen på begäran av den som övervakas eller kan komma att övervakas. Den som bedriver kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde har en skyldighet att dokumentera ändamålen med övervakningen.

Enskilda har dessutom rätt till skadestånd vid skada och kränkning av den personliga integriteten som har orsakats av kameraövervakning i strid med kameraövervakningslagen. Skadeståndsbestämmelsen gäller för alla former av kameraövervakning. En eventuell skadeståndsskyldighet kan jämkas.

Tillgång till och skydd av bild- och ljudmaterial

Reglerna i kameraövervakningslagen om bild- och ljudmaterial gäller oavsett om allmänheten har tillträde till den övervakade platsen eller inte.

Kameraövervakningslagen omfattar inte bara själva kamerorna, utan även det som kallas övrig övervakningsutrustning. Med sådan utrustning avses separata tekniska anordningar för att behandla upptaget bild- och ljudmaterial. Lagen anger hur bild- och ljudmaterial från kameraövervakning ska skyddas. Ett krav är att tillgång till bild- och ljudmaterial inte får ges till fler personer än vad som behövs för att övervakningen ska kunna bedrivas. Det innebär att det krävs behörighetsbegränsningar i åtkomsten till materialet.

De säkerhetsåtgärder som ska vidtas för att skydda material från kameraövervakning ska åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med hänsyn till de tekniska möjligheter som finns, vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna, de särskilda risker som finns med behandlingen av materialet, samt hur pass känsligt materialet är. En bedömning får göras i det enskilda fallet.

När någon annan anlitas för att ha hand om övervakningen (till exempel ett larmföretag), ingår det i den ansvariges skyldigheter att ge instruktioner till den som anlitas och även att se till att det finns ett skriftligt avtal om kameraövervakningen. Den ansvarige ska också se till att den som anlitas verkligen vidtar de säkerhetsåtgärder som ska gälla.

Bevarande och förstöring av bild- och ljudmaterial

För kameraövervakning av en plats dit allmänheten har tillträde gäller en bevarandetid för inspelat material om högst två månader, om inte länsstyrelsen beslutar om en längre bevarandetid i det enskilda fallet.

Bild- och ljudmaterial från kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde får inte bevaras under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med övervakningen. I normalfallet ska det inte bli fråga om ett längre bevarande än de två månader som gäller för övervakning av platser dit allmänheten har tillträde.

När bild- eller ljudmaterial inte längre får bevaras ska det omedelbart förstöras.

Bild- och ljudmaterial från kameraövervakning av en plats dit allmänheten har tillträde får inte bevaras under längre tid än två månader, om inte länsstyrelsen beslutar om en längre bevarandetid.

Tystnadsplikt och utlämnande av material från kameraövervakning

Kameraövervakningslagen innehåller en bestämmelse om tystnadsplikt. Hos myndigheter tillämpas offentlighets- och sekretesslagen. Om man bryter mot tystnadsplikten (det vill säga genom att obehörigen röja eller utnyttja det som man har fått veta om någons personliga förhållanden) kan man dömas till böter eller fängelse för brott mot tystnadsplikten.

Sekretesskyddet innebär att material från kameraövervakning som huvudregel inte får lämnas ut i andra fall än till brottsbekämpande myndigheter eller en kommun alternativt en myndighet som ansvarar för räddningstjänst om det finns ett behov av uppgifterna hos mottagaren.

Tillsyn

Länsstyrelserna har ansvaret för den operativa tillsynen över kameraövervakning av platser dit allmänheten har tillträde inom respektive län. Datainspektionen har ett nationellt ansvar för den operativa tillsynen över kameraövervakning av platser dit allmänheten inte har tillträde. Länsstyrelserna och Datainspektionen får inom sina respektive tillsynsområden besluta om de förelägganden som är nödvändiga för att kameraövervakningslagen ska följas. Föreläggandena får förenas med vite.

Utöver ett operativt tillsynsansvar har Datainspektionen också ett centralt tillsynsansvar för all kameraövervakning. I Datainspektionens roll ingår bland annat att utvärdera rättstillämpningen, utvärdera, följa upp och samordna den operativa tillsynen, ge råd och stöd till länsstyrelserna, samt ge information och råd till allmänheten och till de som tillhandahåller och använder övervakningsutrustning.

Datainspektionens rätt att överklaga vissa beslut

För att ta tillvara allmänna intressen får Datainspektionen överklaga länsstyrelsernas beslut om kameraövervakning av en plats dit allmänheten har tillträde. Rätt att överklaga har också den kommun där övervakningen ska ske och arbetstagarorganisationer (för arbetsplatser). Det gäller också när länsstyrelsen har medgett ett undantag från upplysningsplikten.

När gäller inte kameraövervakningslagen?

Kameraövervakningslagen gäller inte vid kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde om övervakningen bedrivs av en fysisk person som ett led i en verksamhet av rent privat natur. Det innebär att lagen normalt sett inte gäller för sådan övervakning som sker i privatbostäder och utförs av den som bor där. Även kameraövervakning som sker av garage, förråd, sjöbodrar och på tomtmark utgör övervakning som faller utanför lagens tillämpningsområde. Det är dock inte fråga om privat kameraövervakning om bilder eller ljud från övervakningen sprids till en större krets personer, till exempel över Internet. Eftersom undantaget kräver att det är en fysisk person som utför övervakningen, faller all kameraövervakning som utförs av juridiska personer (till exempel aktieföretag) under kameraövervakningslagens bestämmelser.

Lyssna

Länsstyrelserna

Sök

Kontakta oss

Sverige består av 21 län
 Länsstyrelserna är 21 myndigheter som samverkar. För att du ska få rätt information om våra tjänster, villkor och vem du kan kontakta ber vi dig välja Länsstyrelsen i ditt län.

Blekinge	Stockholm
Dalarna	Södermanland
Gotland	Uppsala
Gävleborg	Värmland

Länsstyrelsernas nyheter

- [Kontanthandling i förändring](#)
2014-12-03
Länsstyrelsen i Västra Götaland
- [Ullebergsökogen och Jimmersökögarna skyddas](#)
2014-12-03
Länsstyrelsen i Östergötland
- [Getåravinen har blivit naturreservat](#)
2014-12-03
Länsstyrelsen i Östergötland
- [Nej till skyddsakt på varv i Falu kommun](#)
2014-12-03

Vill du ha mer information om kameraövervakning?

Om du vill veta mer om tillståndsansökningar och anmälningar i samband med kameraövervakning, till exempel vilka handlingar och blanketter som ska användas eller hur tillståndsprövningen går till, vad det kostar eller frågor om ett specifikt ärende hos en länsstyrelse, vänd dig då till länsstyrelsen i berört län. En ansökan eller anmälan om kameraövervakning ska ges in till länsstyrelsen i det län där övervakningen ska ske. Kontaktuppgifter till landets länsstyrelser når du via www.lansstyrelsen.se.

Datainspektionens Upplysningstjänst kan också ge svar på frågor som rör kameraövervakning, se kontaktuppgifter på sista sidan.

Datainspektionen

Datainspektionen är en myndighet som arbetar för att behandlingen av personuppgifter i samhället inte ska medföra otillbörliga intrång i enskilda människors personliga integritet. Ansvarsområdet omfattar framförallt personuppgiftslagen, kameraövervakningslagen, kreditupplysningslagen, inkassolagen och patientdatalagen. Datainspektionen gör inspektioner och hanterar klagomål från enskilda medborgare samt tar fram vägledningar och ger synpunkter på utredningar och lagförslag. Datainspektionen har också en omfattande informationsverksamhet, vi utbildar, svarar på frågor och ger stöd till personuppgiftsombud.

Datainspektionen informerar

Datainspektionen informerar är en skriftserie som vänder sig till dig som är personuppgiftsansvarig eller personuppgiftsombud samt till dig som vill veta mer om integritetsfrågor. Broschyrerna beställer du på vår webbplats www.datainspektionen.se.

Enter ←

Kontakta Datainspektionen

E-post: datainspektionen@datainspektionen.se Webb: www.datainspektionen.se
Tfn 08-657 61 00. Postadress: Datainspektionen, Box 8114, 104 20 Stockholm.